

MODAYI TAKİP ETMEK

Ferruh N. Ayoğlu

DİKKAT: Bu yazı, kahve keyfi zamanlarında okunması amacıyla, kahvesini içerken bir şeyler okumaktan hoşlanıp da okuyacak bir şey bulamamış olanlar için yazılmıştır. Kinaye ve benzeri dokundurmalar içermez, hepsinin okunması da gerekmez.

Eminim sizlerde yaşıyorsunuz.

Bilim, hele de sağlık bilimleri, aldı başını gidiyor; bir tür "patlama" yaşanıyor.

Zaman zaman 1851'de Paris'te yapılan toplantıyı hayal etmeye çalışıyorum; insanların toplantı için hazırlanmalarını, yolculuklarını, sunumlarını ve tartışmalarını; bir yerlerde altı ay sürdüğü yazıyor toplantının. Şimdilerde hemen her hafta bir bilimsel toplantı duyurusu düşüyor e-posta kutusuna. Anlaşılan o ki, "patlama" usul usul "kuşatma"ya dönüşüyor.

Neden böyleyi tartışmaya gerek bile yok. Herkes görüyor, biliyor.

Ben "küreselleşme ve sağlık" ders notlarıma, "akademik kapitalizm" üzerine düşüncelerimi not düştüğüm defterime yeni bölümler/notlar ekliyorum; 1970'lerin ortasından itibaren yeniden belirginleşen "sermayenin kendine yeni üretim alanları" yaratma çabasında bu işin de yeni bir üretim alanı olarak tanımlandığı ve kullanıldığı üzerine "ciddi mi ciddi" notlar.

Görünen o ki, "sistem", deyim yerindeyse tıkr tıkr çalışıyor. Adına "akademi" dediğimiz modern hapishanenin ücretli mahkûmları, salt mahkûmiyetlerini "sürdürebilmek" adına, bilimsel yayınlar yapmak/yayınlamak, bilimsel toplantılara katılmak, katılmanın ötesinde "sözlü sunum"lar yapmak "zorunda"lar. Sözlü sunum oturumlarında, oturum yöneticisi, sunumu yapan kişi ve arkadaşları, sunumu puanlamakla görevliler dışında kaç kişi olur salonda, bunun bir istatistiği var mıdır, bilmiyorum. Lakin "en iyi" ödülü de gelenekten, moda.

"Akademi ve sürdürülebilir mahkûmiyet" mevzuunu başka bir kahve keyfine bırakıyorum.

"Modayı takip etmek" diye koymuştum başlığı.

Malumumuz, Tıp Fakültesi'nin çarşıda, pazarda, en azından "taşra"da, hala belirgin saygınlığı olan öğretim üyeleri artık beyaz önlüklerini giyerek dolaşmıyor hastane koridorlarında. Hatta o geçmiş zamanların kravatlı takım elbiseleri de yok; kullanılmıyor. Öğrencisinden asistanına, teknisyeninden hemşiresine çoğunluk "ameliyathane forması" ile dolaşmıyor yolda, otobüste, koridorda.

Meraklısı için söyleyeyim. Renk seçenekleri neredeyse sınırsız; sınır tanımayan doktorlara, sınır tanımayan renk ve modeller sunuluyor. Bayanlarda bele oturan kesimler daha revaçta. Erkekler, istedikleri takdirde, kargo cepli "outdoor" pantolon modellerini tercih edebiliyor. "Dr. Greys modeli" şu sıralar zirvede.

Kismet diyelim. Yeni sezonluk dizilerle yeni modeller de tanıtılacak. Game of Thrones da konuya el atarsa tadından yenmeyecek.

Tıpkı güncel modanın beyaz önlükleri çıkarttırması gibi, bilimsel toplantı işinin de bir modası var.

Diyenlerin yalancısıyım. Paris Konferansı altı ay sürmüş ya, modern akademinin o kadar vakti yok. Şimdilerde bilimsel toplantılar üç gün; bilemedin "3.5" gün. Düşünsenize, ulusal bir Halk Sağlığı Kongresi düzenleyecek ve memleketin halini tartışacaksınız. Bunu da "3.5" günde yapacaksınız; insanın yüreği sıkışıyor.

Yönetim de memnun; mahkûmların uzun süre dışarda kalmasından hoşlanmıyor; süre uzarsa "3.5 atıyor". Hatta toplantının bir kısmı hafta sonuna denk gelirse daha da makbul; mahkûmlar mesaiden yememiş oluyor.

Moda, büyük kongreler yerine, küçük küçük toplantılar. Dahiliye toplantısı da, X hastalığı toplantısı da, X hastalığında proteinlerin iç dünyası toplantısı da "3.5" gün. Katılanlar memnun, daha yararlı olduğunu söylüyorlar. Hem başka faydaları da var. Daha çok ulaşım, daha çok kayıt parası; sektör canlanıyor.

"Beni kongreye konuşma yapmam için çağırdılar" söylemleri de zayıfladı. Son dönem kanser hastaları gibi hızla ağırlık kaybı yaşıyor bu söylem. Adama soruyorlar, "kaç para veriyorlar" diye. Şimdilik havasını atmakta utanılsa da, firmalar konuşmacılara ciddi paralar ödüyorlar. Dilekçeler sessiz sedasız veriliyor, işlemler de sessiz sedasız tamamlanıyor. Yönetim de memnun bu işten; mahkûma yatan paranın bir kısmını da sistem alıyor.

Toplantılarda "sosyal program" yapmak ne kadar cazip, tartışmalı. Yapsan, başvuru olmazsa diye düşünürsün. Yapmasan, eleştiri gelir mi diye. Kolay çözüm "gezen kendisi gezsin" modeli. Giderek artan sayıda insanın, içerik yerine "arkadaşları görmek" için gittiği toplantılar artık yaşanan.

Tabii ki, sunumların da modası var. Genç kuşak gibi söylersek poster "out", sözlü sunum "in". Kaç kişi dinler, kaç kişi bakar, sormaya gerek yok; sözlü olsun yeter. Yerli toplantı da "out". Yeni moda, "uluslararası"; bilimsel kurula yabancı yazmak da ona yeter.

Bir yenilik de ormanlarımızı korumak. "Sürdürülebilir çevre" hassasiyeti diye bir şey var, kâğıda basılmış poster istenmiyor. Şimdilerde moda "e-poster". Poster alanı bulmaya da gerek yok. Gerçi bunun için de daha çok bilgisayar ve ekran almak gerekiyor ki,

bu da “ilgili sektör”ü beslemeye yarıyor. Yani bir tür “win-win” durumu; hem ormanlar korunuyor, hem de sektör canlanıyor.

Kongre isimleri de artık daha havalı. Mesela, “Uluslararası Tıp ve Sağlık Bilimleri Kongresi” var. Akademisyensin, havalısın, manavdan patates alıyorsun. Manav soruyor, “hocam ortalarda yoktun, yine toplantın mı vardı?”. Çevredekiler sana bakıyor. “Evet” diyorsun, “uluslararası tıp ve sağlık bilimleri kongresinde bir araştırmamı anlattım.” Manav bu, sordukça soruyor, “hocam gâvurlar kerevize ne diyor?”. Akademisyensin, havalısın, işlerin yoğun; uzaklaşıyorsun.

Bir de kayıt ücretleri var. Bugün öğrendim, bunda da yeni bir moda var. Kongrenin biri duyurmuş. Kayıt ücreti tek yazarlı bildiride 400 TL, ilave isim için 100 TL ekliyorsun. Posterse fiyatlarda indirim var, 200 TL yetiyor, ilave isim yine 100 TL. Pahalı demeyin, kampanyası var. Aynı yazarın ikinci bildirisi sadece 200 TL.

Artık bitirelim.

Moda önemli.

Uymak, uymasan da izlemek, takip etmek gerekiyor.

Kahve keyfinin de bir sınırı var.

Sistem uyarıyor; şimdi işinin başına dönmelisin mahkum.

Ferruh Ayoğlu
27 Mart 2019, Zonguldak